

Bløðini: alt ov lítið samfelagskritisk

Vit áttu havt ein almennan brúkarar-umboðsmann

Føroysku bløðini eru alt ov lítið samfelagskritisk. Tey gera alt ov lítið við at finna stór tydingarmiklum viðurskiftum í samfelagnum, heldur Petur Sigurd Rasmussen, varaskúlastjóri.

Hesa viðmerkingina hava helst fleiri blaðmenn fingið frá honum — og mongum øðrum við — og vit hava tí spurt hann, hvat hann serliga hugsar um.

Petur S. Rasmussen vísir á, at bløðini víðgera nógv tey stóru tingini — tað meiri «sviðrðnað», vianulig viðurskifti o.t.t. — meðan tey oftast gleyma tey smáu brekini, skeivleikarnar, sum fólk dagliga merkja, tá tey ferð eftir ferð «renna hevið móti múrinum».

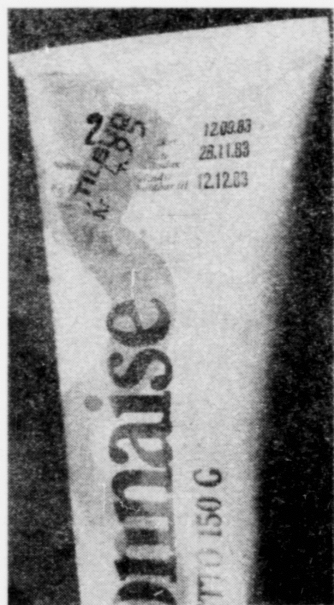
Gerast líkasæl

— Fólk vita um nógv av hesum skeivleikum, men tey verða troytt, tey tíma ikki, verða passiv og líkasæl, tí tey hava nógv mikið við sitt egna og gera tí ikki vart við seg.

Bløðini gera alt ov lítið við slík viðurskifti. Petur S. Rasmussen heldur annars, at hetta kundi verið ein góð hjálp hjá brúkarunum.

Og hvat hugsar hann serliga um. Jú, sum dæmi nevnr hann prisansing, sjúkrakassaviðurskifti, tað at reglugerðir, samtyktir og lógir ikki verða fylgdar o.s.fr.

— Vit kunnu t.d. taka heilsusamtýktina, so verður hon brotin alla tíðina. Hon setir m.a. forboð móti at rós kunnu ganga á beiti millum hús, men tú sært ikki ein grønran bleitt í býnum, har rós ikki ganga á beiti.

Í summum handlum eru tvær prisasetingar — ein dansk og ein føroysk. Onkuntíð kann vera heilt armur! Hvi? Ein uppgáva hjá bløðunum...

brúkarin

Einki um prisviðurskifti

Petur Sigurd ivast ikki í, at veruþrisirnir eru ov høgir:

— Sum ein vanligur brúkarar kenni eg meg ikki tryggan um, at ein nóg góð prisen sán fer fram.

Hann sigur, at eisini í hesum gera bløðini, Sosialurin íroknaður, eitt alt ov lítið avdúkandi arbeiði.

Sum dæmi nevnr hann, at ein dagin tók hann eina vøru niður av hili í handli, sum eisini hevði danskan pris á. Men hann var nógv, nógv lægri enn føroyski prisurin. Tá hann spurdi, hvussu hetta bar til, so var svarið: fraktin er so høg!

Petur Sigurd heldur, at vinningurin í Føroyum og í Danmark uttan iva er nøkurlunda tann sami, og at danski «momsurin» nøkurlunda svarar til føroysku innflutningssgjöldini. Harafturat kemur so fraktin. Men kann hon gera eina vøru dupult so dýra?

Petur Sigurd setir eitt spurnartekin!

— Er hon veruliga so høg, so er nakað heilt gálið við farmaflutninginum, leggur hann afturat, við einum andlitsbráði, sum sigur: hví ikki kanna henda spurningin, Sosialurin, ella føroyska pressan?

Brúkarar-umboðsmann

Blaðmaðurin roynir at vísa á, hvussu torført tað er at koma inn á slíkt, hvussu torført tað er at fáa upplýsingar, ja, sjálfvandi frá almennum stovnum.

Pratið fellur tí á ein umboðsmann. Petur Sigurd heldur, at tað var fantastiskt, at uppskotið um ein lögtingsins umboðsmann fall á tingi.

Men tað er ikki nóg mikið við einum lögtingsumboðsmanni sum ein klagu-stovnur um almenn viðurskifti, men neyðugt er eisini við einum almennum brúkararumboðsmanni, sum fólk kunnu venda sær til í øllum brúkaraspurningum.

— Tað er so dýrt at liva í dag, at tað er bæði synd og skomm, at hartvunnu pengarnir hjá brúkarunum fara so illa sum teir ofta fara.

Politikkararnir ov lætt spæl

— Okkara politikkarar vita av øllum hesum, men teir «arbeiða yvir hevdin» á fólkunum. Teir gleyma ofta teir dagligu trupulleikarnar.

Petur Sigurd heldur, at bløðini eru alt ov lítið kritisk mótevnis lögtingi, býráði og politikkarunum í heila tíði. Hann sigur, at nógvir teirra bert royna at fáa seg og flokkar sínar fram í tjóði, meðan spurningurin, hvat er best fyri fjøldina, verður skumpaður afturum.

Líkt er til, at hann — eins og so mong onnur (viðmerking blaðmansins) — heldur, at politikkararnir fáa alt ov góða blaðrúmd og ov langa tíð í útvarpinum um — ofta — einki: sokallað «media-flipp» — uttan at siga nakað sum helst. Bert bangnir fyri atkvøðumissi...

Hans Jacobsen heldur, at skrivingin í Sosialinum um ta nýggju alivinnuna hevur skapt ein positivan vilja millum politikkarar. Hans Jacobsen er ikki stjórnin sum bert situr aftan fyri eitt skriviborð, men er størsta partin av tíðini á virkinum — á myndini vísir hann einum av arbeiðsfólkunum á eitt ella annað.

Skrivingin um vinnuna nøgtaði ein tør

Er skrivingin á einum ópolitiskum grundarlagi, fylgja fólk, politikkararnir, betur við, men eg ivist í, at umrøðan hevur skapt betri sømdir

— Mær dámar yvir høvur væl, at nóg verður skrivað um vinnulivið. Her hava tit verið á odda. Eisini viðvíkjandi alivinnuni.

Hetta sigur Hans Jacobsen, stjórn á tí fjøltáttada virkinum Bakkafrost, á Glyvrum.

Tá Sosialurin í 1977 og 78 setti fleiri blaðfólk í starv, varð m.a. avgjørt at leggja størri dent á at skriva um vinnulivið.

Síðan hevur blaðið alla tíðina roynt at «havi fingurin á pulsinum». Blaðið hevur roynt at fylgt væl við, grivið upp úr nýggjum, greitt frá teimum spirandi náðum, og á vissum økjum innan vinnuna hevur skrivingin alla tíðina verið miðvís og rúgvismikil.

Tað siga í øllum færum lesararnir. Men hvat sigur vinnulivsmaðurin um henda tíðindaflutningin?

Tíðindaflaðið Sosialurin hevur spurt Hans Jacobsen, sum á virkinum Bakkafrost hevur tilvirkað síld, er farin undir alivinnu, hevur tilvirkað og pakkað flatfisk, luttikið í vørumenning av fiskavørum, eins og virkið eisini hevur tikið móti svartkjatti síðan henda vinnan tók seg upp.

Áhugaverdur táttur

— Eg havi alla tíðina hildið, at tátturin hjá tykkum um fiskivinnu og idnað í Føroyum hevur verið áhugaverdur. Hetta var nakað, sum lítið varð gjørt burtur úr fyrr. Tað var ein saknur, at tað bleiv gjørt so lítið virkið úr át skriva um vinnulivið á landi, at vitja virki, og greiða almenninginum frá hvat fyrifór.

Í hesum tíðindaflutninginum er nóg komið fram, og Hans Jacobsen vísir á, at sjálvandi verður nóg sagt sum einki hevur við veruleikan at gera. Men hetta vil sjálvandi koma fram, tá eitt blað tosar við nógvar ymiskar persónar. Og hann heldur, at tað avgjørt er rætt at tosa við so nógvar persónar sum møgulegt fyri at fáa eina fjølbroytta áskoðan fram.

Positivan týdning

— Høvdur tann økta umrøðan gjørt tað, at fólk, t.d. politikkararnir, betur hava skilt vinnuna og trupulleikar hjá henni?

— Tað er klárt, er skrivingin á ópolitiskum grundarlagi, so fylgja fólk og

fiskavirkis- maðurin

politikkarar betur við, men eg ivist í, at umrøðan hevur skapt betri sømdir.

Men Hans Jacobsen heldur, at skrivingin í Sosialinum um ta nýggju alivinnuna hevur havt positivan tyding.

— Umrøðan um alivinnuna hevur uttan iva skapt positivan vilja hjá politikkarum, tí henda vinnan hevur verið nýggj og fólk hava verið óvítandi um hana.

Elvt til orðaskifti

Hann vísir á, at tá so nóg hevur verið drigið fram, so hevur hetta eisini elvt til debat, til orðaskifti. Her hugsar Hans Jacobsen um skrivingin um sjúkurnar hjá alifiski. Og um skrivingin um møgulegar skaðiligar avleiðingar fyri alivinnu, um air verða turriagdar í samband við vatnorkubyggingina.

— Henda umrøðan, sum er komin av skrivingin, kann kanska gera, at endaliga avgerðir ikki verða skundaðar igjøgnum.

— Kundi tíðindaflutningurin verið øðrvísi — hvat áttu vit at lagt størri dent á?

— Eg leggi stóran dent á, at tað man hevur sagt við eitt blað er í tráð við veruleikan — við tað sum man hevur sagt — ta tað kemur á prent.

Áttu at spurt arbeiðsfólkið meira

— Hvat kundi verið øðrvísi — jú, tit kundu gjørt meira við at kontakta arbeiðsfólkið sjálf, og spurt tey, hvat tey halda um hetta og hatta, hvat teimum dámar arbeiðið o.s.fr. Hetta knipur kanska hjá bløðunum. Tað eru ov nóg fólk sum ganga aftur og aftur.

Hans Jacobsen heldur annars, at arbeiðsfólkunum dámar væl at siggja, at virkið, tey arbeiða á, verður umrøtt. Tað gevur teimum líka sum eitt «puff».

— Tey siggja, at arbeiðsplássið er ikki bara eitt stað tey koma fyrri at arbeiða og tjena pengar, men at tað eisini hevur ein samfelagsligan tyding, sigur Hans Jacobsen.